TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta)

2025. gada 27. martā*

Valsts pienākumu neizpilde – Komunālo notekūdeņu attīrīšana – Direktīva 91/271/EEK – 4., 5. un 10. pants – Jutīgo zonu piesārņojums – Komunālo notekūdeņu attīrīšanas stacija – Tiesas spriedums, ar kuru konstatēta pienākumu neizpilde – Neizpilde – LESD 260. panta 2. punkts – Finansiālas sankcijas – Kavējuma nauda – Naudas sods

Lietā C-515/23

par prasību sakarā ar pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam, kas celta 2023. gada 10. augustā,

Eiropas Komisija, ko pārstāv *G. Gattinara* un *E. Sanfrutos Cano*, pārstāvji,

prasītāja,

pret

Itālijas Republiku, ko pārstāv *G. Palmieri*, pārstāve, kam palīdz *M. Di Benedetto*, *M. Russo* un *M. F. Severi*, *avvocati dello Stato*,

atbildētāja,

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Kumins [*A. Kumin*], pirmās palātas priekšsēdētājs F. Biltšens [*F. Biltgen*] (referents) un tiesnese I. Ziemele,

ģenerāladvokāte: T. Čapeta [*T. Ćapeta*],

sekretārs: Dž. Kjaponi [*G. Chiapponi*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2024. gada 13. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – itāļu.

Spriedums

1 Ar prasības pieteikumu Eiropas Komisija lūdz Tiesu:

– konstatēt, ka, neveikdama visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu 2014. gada 10. aprīļa spriedumu Komisija/Itālija (C-85/13, turpmāk tekstā – "spriedums C-85/13", EU:C:2014:251), Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai noteikti saskaņā ar LESD 260. panta 1. punktu;

– piespriest Itālijas Republikai samaksāt Komisijai dienas kavējuma naudu 122 760 EUR – no kuras atskaitīts iespējamais samazinājums, kas izriet no piedāvātās samazinājuma formulas, – par katru nokavējuma dienu sprieduma lietā C-85/13 izpildē, skaitot no dienas, kad tiks pasludināts spriedums šajā lietā, līdz dienai, kad tiks izpildīts lietā C-85/13 pasludinātais spriedums;

– piespriest Itālijas Republikai samaksāt Komisijai naudas sodu 13 640 EUR dienā, no kura atskaitīts iespējamais samazinājums, kas izriet no piedāvātās samazinājuma formulas, kopējai minimālajai summai sasniedzot 9 548 000 EUR, skaitot no dienas, kad pasludināts spriedums lietā C-85/13, līdz dienai, kad tiks pasludināts spriedums šajā lietā, vai līdz dienai, kad tiks izpildīts spriedums lietā C-85/13, ja šis izpildes datums būs pirms sprieduma pasludināšanas datuma šajā lietā, un

– piespriest Itālijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Atbilstošās tiesību normas

2 Padomes Direktīvas 91/271/EEK (1991. gada 21. maijs) par komunālo notekūdeņu attīrīšanu (OV 1991, L 135, 40. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Regulu (EK) Nr. 1137/2008 (OV 2008, L 311, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – "Direktīva 91/271"), 1. pantā paredzēts:

"Šī direktīva attiecas uz komunālo notekūdeņu savākšanu, attīrīšanu un novadīšanu un atsevišķu rūpniecības sektoru notekūdeņu attīrīšanu un novadīšanu.

Šīs direktīvas mērķis ir aizsargāt vidi no minēto notekūdeņu novadīšanas kaitīgas ietekmes."

3 Saskaņā ar šīs direktīvas 2. pantu:

"Šajā direktīvā:

1) "komunālie notekūdeņi" nozīmē sadzīves notekūdeņus vai sadzīves notekūdeņu un rūpniecisko notekūdeņu un/vai lietus notekūdeņu sajaukumu;

2) "sadzīves notekūdeņi" nozīmē notekūdeņus no apdzīvotām vietām un pakalpojumiem, kas galvenokārt rodas no cilvēku vielmaiņas un mājsaimnieciskām darbībām;

[..]

4) "aglomerācija" nozīmē zonu, kur iedzīvotāju skaits un/vai ekonomiskās aktivitātes ir pietiekami koncentrētas, lai varētu savākt notekūdeņus un novadīt tos uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām vai uz to galīgās novadīšanas vietu vidē;

5) “kanalizācijas sistēma” nozīmē cauruļvadu sistēmu, kas savāc un novada notekūdeņus;

6) “1 c.e. (cilvēka ekvivalents)” nozīmē bioloģiski attīrāmo notekūdeņu daudzumu, kas piecas dienas pēc kārtas bioķīmiski piesaista 60 g skābekļa dienā (BSP5);

[..]

8) “otrreizējā attīrīšana” nozīmē notekūdeņu attīrīšanu procesā, kas ietver bioloģisko attīrīšanu ar otrreizējo nosēdināšanu vai citu procesu, kurā tiek ievērotas I pielikuma 1. tabulas prasības;

9) “atbilstīga attīrīšana” nozīmē komunālo notekūdeņu attīrīšanu ar jebkuru procesu un/vai uzglabāšanas sistēmu, kas pēc novadīšanas nodrošina saņemošo ūdeņu atbilstību attiecīgajiem kvalitātes mērķiem un šīs un citu Kopienas direktīvu attiecīgajām prasībām;

[..].”

4 Minētās direktīvas 3. pantā noteikts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka visām aglomerācijām ir komunālo notekūdeņu kanalizācijas sistēmas:

– vēlākais līdz 2000. gada 31. decembrim tām, kuru cilvēka ekvivalents (c.e.) ir 15 000 un vairāk,

un

– vēlākais līdz 2005. gada 31. decembrim tām, kuru cilvēka ekvivalents (c.e.) ir starp 2000 un 15 000.

Vēlākais līdz 1998. gada 31. decembrim dalībvalstis izveido kanalizācijas sistēmas notekūdeņu novadīšanai saņemošajos ūdeņos, ko uzskata par “jutīgajām zonām”, kā definēts 5. pantā, no aglomerācijām, kuru c.e. pārsniedz 10 000.

Ja kanalizācijas sistēmu izveidošana nav pamatota, jo tā vai nu nedos nekādu labumu videi vai ietvers pārmērīgas izmaksas, izmanto individuālas sistēmas vai citas piemērotas sistēmas, kas nodrošina to pašu vides aizsardzības līmeni.

2. Šā panta 1. punktā aprakstītās kanalizācijas sistēmas atbilst I pielikuma A daļā noteiktajām prasībām. [..]”

5 Šīs pašas direktīvas 4. pants formulēts šādi:

“1. Dalībvalsts nodrošina, ka komunālos notekūdeņus, kas nonāk kanalizācijas sistēmās, pirms novadīšanas atkārtoti attīra vai attīra līdzvērtīgi saskaņā ar sekojošiem nosacījumiem:

– vēlākais līdz 2000. gada 31. decembrim – visām novadīšanām no aglomerācijām ar vairāk nekā 15 000 c.e.,

– vēlākais līdz 2005. gada 31. decembrim – visām novadīšanām no aglomerācijām ar 10 000 līdz 15 000 c.e.,

– vēlākais līdz 2005. gada 31. decembrim – visām novadīšanām saldūdeņos un estuāros no aglomerācijām ar 2000 līdz 10 000 c.e.

[..]

3. Šā panta 1. un 2. punktā aprakstītā ūdeņu novadīšanai no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām jāatbilst attiecīgajām I pielikuma B daļas prasībām. [..]

[..]"

6 Direktīvas 91/271 5. panta 1.–5. punktā noteikts:

"1. Šā panta 2. punkta mērķiem dalībvalstis līdz 1993. gada 31. decembrim nosaka jutīgās zonas atbilstīgi II pielikumā norādītajiem kritērijiem.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka vēlākais līdz 1998. gada 31. decembrim visi komunālie notekūdeņi no aglomerācijām ar c.e. lielāku par 10 000, kas nonāk kanalizācijas sistēmās, pirms izvadīšanas jutīgajās zonās tiek pakļauti stingrākai attīrīšanai nekā noteikts 4. pantā.

3. Šā panta 2. punktā aprakstītās izplūdes no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām atbilst attiecīgajām I pielikuma B daļas prasībām. [..]

4. Alternatīvi, 2. un 3. punktā izklāstītās prasībās atsevišķām iekārtām nav jāpiemēro jutīgajās zonās, ja var pierādīt, ka minimālais samazinājuma procents vispārējam visās komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtās ienākošajam daudzumam šajā zonā ir vismaz 75 % no kopējā fosfora daudzuma un vismaz 75 % no kopējā slāpekļa daudzuma.

5. Uz izplūdēm no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, kas atrodas jutīgo zonu attiecīgajos ūdens sateces baseinos un kas piesārņo šīs zonas, attiecas 2., 3. un 4. punkts.

[..]"

7 Atbilstoši šīs direktīvas 10. pantam:

"Dalībvalstis nodrošina, ka komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kas tiek celtas atbilstīgi 4., 5., 6. un 7. panta prasībām, projektētu, celtu, darbinātu un uzturētu, nodrošinot apmierinošu darbību visos parastajos vietējos klimata apstākļos. Projektējot iekārtas, ņem vērā piesārņojuma daudzuma izmaiņas dažādos gadalaikos."

8 Minētās direktīvas I pielikums "Prasības komunālajiem notekūdeņiem" formulēts šādi:

"A. Kanalizācijas sistēmas [..]

Kanalizācijas sistēmas ņem vērā notekūdeņu attīrīšanas prasības.

Kanalizācijas sistēmu projektēšanu, celtniecību un uzturēšanu veic saskaņā ar labākajām pieejamajām tehniskajām zināšanām, kas nerada pārmērīgas izmaksas, īpaši attiecībā uz:

– komunālo notekūdeņu apjomu un īpašībām,

– noplūžu novēršanu,

– lietus ūdeņu pārplūžu radītā saņemošo ūdeņu piesārņojuma ierobežošanu.

B. Izvadīšanas no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām saņemošajos ūdeņos [..]

1. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas projektē vai pārveido tā, lai raksturīgos ienākošo notekūdeņu un attīrīto notekūdeņu paraugus varētu iegūt pirms izvadīšanas saņemošajos ūdeņos.

2. Izvadīšana no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, kas pakļautas 4. un 5. pantā minētajai attīrīšanai, atbilst 1. tabulā norādītajām prasībām.

3. Izvadīšana no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām uz jutīgām zonām, kas ir pakļautas eitrofikācijai, kā norādīts II pielikuma A daļas a) punktā, turklāt atbilst šī pielikuma 2. tabulā norādītajām prasībām.

4. Ja nepieciešams, izmanto stingrākas prasības, nekā norādīts 1. tabulā un/vai 2. tabulā, lai nodrošinātu saņemošo ūdeņu atbilstību jebkurām citām atbilstošām direktīvām.

5. Lai mazinātu ietekmi uz saņemošajiem ūdeņiem, komunālo notekūdeņu novadīšanas vietas izvieto tik tālu viena no otras, cik vien tas iespējams.

[..]"

Spriedums C-85/13

9 Ar spriedumu C-85/13 Tiesa nosprieda, ka, nepieņemdama vajadzīgās tiesību normas, lai nodrošinātu, ka:

– *Melegnano*, *Mortara*, *Olona Nord*, *Olona Sud*, *Robecco sul Naviglio*, *San Giuliano Milanese Est*, *Trezzano sul Naviglio* un *Vigevano* (Lombardija) aglomerācijas, kuru c.e. ir lielāks par 10 000 un kuras novada notekūdeņus saņemošajos ūdeņos, kas Direktīvas 91/271 5. panta 1. punkta izpratnē tiek uzskatīti par "jutīgajām zonām", tiek aprīkotas ar komunālo notekūdeņu kanalizācijas sistēmām atbilstoši šīs direktīvas 3. pantam;

– *Pescasseroli* (Abruco), *Cormons*, *Gradisca d'Isonzo*, *Grado* (Friuli-Venēcija Džūlija), *Broni*, *Calco*, *Casteggio*, *Melegnano*, *Mortara*, *Orzinuovi*, *Rozzano*, *Trezzano sul Naviglio*, *Valle San Martino*, *Vigevano* (Lombardija), *Pesaro*, *Urbino* (Marke), *Alta Val Susa* (Pjemonte), *Nuoro* (Sardīnija), *Castellammare del Golfo I*, *Cinisi*, *Terrasini* (Sicīlija), *Courmayeur* (Valle d'Aosta) un *Thiene* (Veneto) aglomerācijās, kuru c.e. ir lielāks par 10 000, komunālie notekūdeņi, kas nonāk kanalizācijas sistēmās, pirms novadīšanas atkārtoti tiek attīrīti vai līdzvērtīgi attīrīti atbilstoši Direktīvas 91/271 4. pantam;

– *Pescasseroli* (Abruco), *Aviano Capoluogo*, *Cividale del Friuli*, *Codroipo*/*Sedegliano*/*Flaibano*, *Cormons*, *Gradisca d'Isonzo*, *Grado*, *Latisana Capoluogo*, *Pordenone*/*Porcia*/*Roveredo*/*Cordenons*, *Sacile*, *Udine* (Friuli-Venēcija Džūlija), *Frosinone* (Lacio), *Francavilla Fontana*, *Trinitapoli* (Apūlija), *Dorgali*, *Nuoro*, *ZIR Villacidro* (Sardīnija), kā arī *Castellammare del Golfo I*, *Cinisi*, *Partinico*, *Terrasini* un *Trappeto* (Sicīlija) aglomerācijās, kuru c.e. ir lielāks par 10 000 un kuras novada notekūdeņus saņemošajos ūdeņos, kas Direktīvas 91/271 izpratnē tiek uzskatīti par "jutīgajām zonām", komunālie notekūdeņi, kas nonāk kanalizācijas sistēmās, pirms

novadīšanas tiek pakļauti stingrākai attīrīšanai nekā atkārtota attīrīšana vai līdzvērtīga attīrīšana atbilstoši minētās direktīvas 5. pantam, un

– *Pescasseroli* (Abruco), *Aviano Capoluogo*, *Cividale del Friuli*, *Codroipo/Sedegliano/Flaibano*, *Cormons, Gradisca d'Isonzo*, *Grado, Latisana Capoluogo*, *Pordenone/Porcia/Roveredo/Cordenons*, *Sacile*, *Udine* (Friuli-Venēcija Džūlija), *Frosinone* (Lacio), *Broni*, *Calco*, *Casteggio*, *Melegnano*, *Mortara*, *Orzinuovi*, *Rozzano*, *Trezzano sul Naviglio*, *Valle San Martino*, *Vigevano* (Lombardija), *Pesaro*, *Urbino* (Marke), *Alta Val Susa* (Pjemonte), *Francavilla Fontana*, *Trinitapoli* (Apūlija), *Dorgali*, *Nuoro*, *ZIR Villacidro* (Sardīnija), *Castellammare del Golfo I*, *Cinisi*, *Partinico*, *Terrasini*, *Trappeto* (Sicīlija), *Courmayeur* (Valle d'Aosta) un *Thiene* (Veneto) aglomerācijās komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kas tiek celtas atbilstīgi Direktīvas 91/271 4.–7. panta prasībām, tiek projektētas, celtas, darbinātas un uzturētas, nodrošinot apmierinošu darbību visos parastajos vietējos klimata apstākļos, un, projektējot iekārtas, tiek ņemtas vērā piesārņojuma daudzuma izmaiņas dažādos gadalaikos,

Itālijas Republika nav izpildījusi Direktīvas 91/271 3. un/vai 4. pantā, un/vai 5. pantā, kā arī 10. pantā paredzētos pienākumus.

Pirmstiesas procedūra un tiesvedība Tiesā

10 Lai pārbaudītu sprieduma lietā C-85/13 izpildi, Komisija 2014. gada 12. maija vēstulē lūdza Itālijas Republiku sniegt informāciju par šajā ziņā veiktajiem pasākumiem. 2015. gada 15. janvārī un 15. oktobrī, kā arī 2017. gada 31. janvārī Komisija šo dalībvalsti aicināja sniegt jaunāko informāciju par progresu, kas panākts, lai minētajā spriedumā paredzētās aglomerācijas atbilstu šī sprieduma prasībām, un iesniedza savu situācijas novērtējumu par aglomerācijām, par kurām Itālijas iestādes paziņojušas, ka tās atbilst sprieduma prasībām.

11 Ar 2014. gada 15. un 25. jūlija, 2015. gada 20. februāra, 19. marta, 22. septembra un 23. novembra, 2016. gada 2. marta, 23. septembra un 30. septembra, 2017. gada 12. janvāra, 27. februāra, 24. maija un 27. jūlija, kā arī 2018. gada 18. janvāra vēstulēm Itālijas Republika sniedza Komisijai informāciju par veiktajiem pasākumiem un to īstenošanu.

12 Uzskatīdama, ka Itālijas Republika tikai daļēji ir izpildījusi spriedumu lietā C-85/13, Komisija tai 2018. gada 18. maijā nosūtīja brīdinājuma vēstuli atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam saistībā ar četrpadsmit no minētajā spriedumā paredzētajām aglomerācijām, kas joprojām neatbilst Direktīvas 91/271 prasībām, un aicināja šo dalībvalsti iesniegt apsvērumus divu mēnešu termiņā, skaitot no šīs vēstules saņemšanas.

13 Ar 2018. gada 12. jūlija vēstuli Itālijas Republika atbildēja uz brīdinājuma vēstuli. Pēc tam šī dalībvalsts nosūtīja Komisijai vairākus paziņojumus un notas, kas ietver atjauninājumus reizi pusgadā par sprieduma lietā C-85/13 izpildes gaitu.

14 Ņemot vērā iesniegto informāciju, uzskatīdama, ka Itālijas Republika joprojām nav pilnībā izpildījusi spriedumu lietā C-85/13, jo piecās tajā paredzētajās aglomerācijās, proti, *Castellammare del Golfo I*, *Cinisi*, *Terrasini*, *Trappeto* (Sicīlija) un *Courmayeur* (Valle d'Aosta), šis spriedums joprojām nav izpildīts, deviņus gadus pēc minētā sprieduma pasludināšanas un vairāk nekā divdesmit gadus pēc Direktīvas 91/271 4. un 5. pantā paredzēto atbilstības panākšanas termiņu beigām Komisija nolēma celt šo prasību.

Par prasību

Par pienākumu neizpildi

Lietas dalībnieku argumenti

15 Komisija pārmet Itālijas Republikai, ka tā nav veikusi visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu spriedumu lietā C-85/13, jo, beidzoties brīdinājuma vēstulē noteiktajam termiņam, proti, 2018. gada 18. jūlijā, kā arī 2023. gada 30. jūnijā, kas ir datums, kurā pēdējoreiz veikts šī sprieduma izpildes gaitas atjauninājums, ko šī dalībvalsts nosūtījusi šai iestādei, piecās šajā prasībā paredzētajās aglomerācijās, proti, *Castellammare del Golfo I*, *Cinisi*, *Terrasini*, *Trappeto* (Sicīlija) un *Courmayeur* (Valle d'Aosta), kuru c.e. pārsniedz 10 000, no Direktīvas 91/271 4., 5. un 10. panta izrietošie pienākumi vēl nebija izpildīti.

16 Pirmkārt, Komisija norāda, ka, novērtējot Itālijas Republikas atbildes uz brīdinājuma vēstuli, jāsecina, ka datumā, kuram ir nozīme šajā tiesvedībā, proti, 2018. gada 18. jūlijā, šī dalībvalsts vēl joprojām nebija veikusi visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka četrās no piecām šajā prasībā paredzētajām aglomerācijām, proti, *Castellammare del Golfo I*, *Cinisi*, *Terrasini* un *Courmayeur*, kuru c.e. pārsniedz 10 000, komunālos notekūdeņus, kas nonāk kanalizācijas sistēmās, pirms novadīšanas atkārtoti attīra vai līdzvērtīgi attīra saskaņā ar Direktīvas 91/271 4. pantu. Turklāt Itālijas iestādes pirmstiesas procedūrā esot atzinušas, ka šī panta pārkāpums joprojām pastāv.

17 Otrkārt, ņemot vērā Itālijas Republikas atbildes uz brīdinājuma vēstuli, Komisija apgalvo, ka šī dalībvalsts iepriekšējā punktā minētajā datumā joprojām nebija veikusi visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka četrās no piecām šajā prasībā paredzētajām aglomerācijām, proti, *Castellammare del Golfo I*, *Cinisi*, *Terrasini* un *Trappeto*, kuru c.e. pārsniedz 10 000 un kuras veic novadīšanu uzņemošajos ūdeņos, kas kvalificēti par "jutīgajām zonām", komunālie notekūdeņi, kas nonāk kanalizācijas sistēmās, pirms novadīšanas tiek pakļauti stingrākai attīrīšanai nekā atkārtota attīrīšana vai līdzvērtīga attīrīšana saskaņā ar Direktīvas 91/271 5. pantu.

18 Konkrētāk, runājot par *Trappeto* aglomerāciju, Komisija precizē, ka no Itālijas Republikas atbildēm uz brīdinājuma vēstuli un no šīs dalībvalsts iesniegtajiem atjauninājumiem par sprieduma lietā C-85/13 izpildes gaitu izriet, ka datumā, kuram ir nozīme šajā tiesvedībā, proti, 2018. gada 18. jūlijā, situācija šajā aglomerācijā joprojām neatbilda Direktīvas 91/271 5. pantam, kam Itālijas iestādes piekrita arī pēdējā atjauninājumā, kurš paziņots 2023. gada 30. jūnijā.

19 Komisija šajā kontekstā norāda, ka Itālijas iestādes ar šo lietu saistītajā pirmstiesas procedūrā paziņoja, ka *Trappeto* aglomerācijas radītais notekūdeņu daudzums ir 7783 c.e., kas ir mazāks nekā tas, kuru tās iepriekš bija paziņojušas atbildē uz motivētu atzinumu atbilstoši LESD 258. pantam un kuru Tiesa norādījusi spriedumā lietā C-85/13. Tomēr tās nav sniegušas skaidru un precīzu pamatojumu, kas būtu balstīts uz konkrētiem elementiem, kuri pierādītu notekūdeņu daudzuma samazināšanos. Šajā ziņā dati, ko Itālijas Republika norādījusi iebildumu raksta pielikumā, lai pamatotu faktu, ka šīs aglomerācijas radītais notekūdeņu daudzums ir 8910 c.e., nevar novērst pierādījumu neesamību attiecībā uz pagātni, bet varētu tikai stāties spēkā, sākot no datuma, kurā tie iesniegti, proti, no 2023. gada 18. oktobra.

20 Turklāt, tā kā *Trappeto* aglomerācijas notekūdeņi tiek novadīti jutīgā zonā, kurā ir liels tūristu apmeklējums, un tā kā ir šaubas par Itālijas iestāžu sniegto datu interpretāciju, Komisija piedāvā priekšroku dot tādai šo datu interpretācijai, ka uz šo aglomerāciju joprojām attiecas pienākumi, kas izriet no Direktīvas 91/271 5. panta. Šāda interpretācija faktiski esot vienīgā, kas atbilst šīs direktīvas mērķim aizsargāt vidi no kaitīgās ietekmes, kādu rada komunālo notekūdeņu novadīšana.

21 Treškārt, Komisija atgādina, ka Direktīvas 91/271 4. vai 5. panta pārkāpums noteikti izraisa tās 10. panta pārkāpumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 6. oktobris, Komisija/Itālija (Komunālo notekūdeņu savākšana un attīrīšana), C-668/19, EU:C:2021:815, 94.–96. punkts). Ņemot vērā Itālijas Republikas atbildes uz brīdinājuma vēstuli un to, ka šī dalībvalsts joprojām nav izpildījusi pienākumus, kas izriet no šīs direktīvas 4. un 5. panta, jākonstatē, ka datumā, kuram ir nozīme šajā tiesvedībā, proti, 2018. gada 18. jūlijā, minētā dalībvalsts joprojām nebija veikusi visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka piecās šajā prasībā paredzētajās aglomerācijās, proti, *Castellammare del Golfo I*, *Cinisi*, *Terrasini*, *Trappeto* un *Courmayeur*, komunālo notekūdeņu attīrīšanas stacijas, kas būvētas, lai izpildītu minētās direktīvas 4.–7. panta prasības, tiktu projektētas, būvētas, ekspluatētas un uzturētas tā, lai nodrošinātu pietiekamu sniegumu jebkādos normālos vietējos klimatiskajos apstākļos un lai attīrīšanas stacijas tiktu projektētas, ņemot vērā notekūdeņu daudzuma izmaiņas dažādos gadalaikos, kā prasa šīs pašas direktīvas 10. pants.

22 Komisija no tā secina, ka Itālijas Republika nav pilnībā izpildījusi spriedumu lietā C-85/13 un tādējādi nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktu.

23 Itālijas Republika, neapstrīdēdama Komisijas prasības pieteikumā aprakstīto faktisko situāciju, pirmām kārtām, norāda uz intervencēm, kas vajadzīgas, lai *Castellammare del Golfo I*, *Cinisi* un *Terrasini* aglomerācijās tiktu izpildīti pienākumi, kuri izriet no Direktīvas 91/271 4., 5. un 10. panta. Šīs intervences veido, pirmkārt, *Castellammare del Golfo I* aglomerācijas aprīkošana ar jaunu pazemes attīrīšanas staciju, kā arī, otrkārt, *Contrada Ciachea* kopējās attīrīšanas stacijas, kas atrodas *Carini*, pielāgošana un uzlabošana, lai attīrītu *Cinisi* un *Terrasini* aglomerāciju notekūdeņus. Šajā ziņā vajadzīgo pasākumu pabeigšanas grafiks, kas iekļauts iebildumu rakstā, paredz panākt *Castellammare del Golfo I* aglomerācijā esošās situācijas atbilstību šai direktīvai 2027. gada jūlijā, kā arī *Cinisi* un *Terrasini* aglomerācijās esošās situācijas atbilstību šai direktīvai 2027. gada martā.

24 Otrām kārtām, runājot par *Trappeto* aglomerāciju, Itālijas Republika atsaucas uz tā iebilduma nepieņemamību, kas attiecas uz Direktīvas 91/271 5. panta pārkāpumu, ņemot vērā notekūdeņu daudzuma izmaiņas pēc sprieduma lietā C-85/13 pasludināšanas dienas.

25 Itālijas Republika šajā ziņā norāda, ka spriedums lietā C-85/13 un 2018. gada 18. maija brīdinājuma vēstule attiecas tikai uz tām aglomerācijām, kurās c.e. pārsniedz 10 000, un ka tādējādi arī šis strīds attiecas tikai uz šīm aglomerācijām. Lai gan pienākumu neizpildes konstatēšanas procedūrā atbilstoši LESD 258. pantam Itālijas iestādes attiecībā uz *Trappeto* aglomerāciju Komisijai paziņoja, ka radītais notekūdeņu daudzums pārsniedz 10 000 c.e, *Assemblea Territoriale Idrica* (Teritoriālā ūdens asambleja, Itālija) ziņojumā, kurš pievienots iebildumu rakstam, par šo aglomerāciju bija norādīts, ka notekūdeņu daudzums ir 8910 c.e. – tas aprēķināts atbilstoši metodei, saskaņā ar kuru no minētās aglomerācijas radītā notekūdeņu daudzuma aprēķina tiek izslēgts tā saukto "atsevišķo" māju un "atsevišķo māju puduru" notekūdeņu daudzums. No tā

izriet, ka viena un tā pati aglomerācija, kuras reālais radītais notekūdeņu daudzums nepārsniedz 10 000 c.e., vairs nebūs pakļauta pienākumiem, kas izriet no Direktīvas 91/271 un uz ko attiecas apgalvotā pienākumu neizpilde.

26 Itālijas Republika piebilst, ka darbi, kas paredzēti, lai *Trappeto* aglomerāciju aprīkotu ar notekūdeņu attīrīšanas staciju, kura spēj nodrošināt, ka ir ievērotas Direktīvas 91/271 4. un 5. pantā noteiktās emisiju robežvērtības, ir pabeigti un ka statiskie un tehniski funkcionālie testi tika veikti iebildumu raksta iesniegšanas dienā. Šī dalībvalsts šim rakstam – kā pierādījumu, ka šī attīrīšanas stacija pienācīgi darbojas, – pievieno to pusgada paraugu analīžu rezultātus, kas veiktas laikposmā no 2023. gada aprīļa līdz septembrim.

27 Trešām kārtām, attiecībā uz *Courmayeur* aglomerāciju Itālijas Republika precizē, ka "no fiziskā viedokļa" jāuzskata, ka no Direktīvas 91/271 4. un 10. panta izrietošie pienākumi tajā ir izpildīti, vēlākais, 2023. gada 31. decembrī. Turklāt šī dalībvalsts atsaucas uz datiem, ko tā Komisijai paziņojusi jau 2020. gada 31. jūlijā pirmstiesas procedūras ietvaros, un uz jauniem datiem, kuri ietverti tās iebildumu rakstā, lai pierādītu, ka no šīs direktīvas 4. panta izrietošo pienākumu neizpilde attiecas nevis uz visu minētās aglomerācijas radīto notekūdeņu daudzumu, proti, 60 000 c.e., bet tikai uz 37 200 c.e., jo atlikušais 22 800 c.e. notekūdeņu daudzums jau tiekot pareizi attīrīts *La Salle* pašvaldības attīrīšanas stacijā, un šī pašvaldība ietilpst *Courmayeur* aglomerācijā. Minētā dalībvalsts piebilst, ka, pabeidzot darbus, kas tiek veikti, lai izbūvētu kanalizācijas sistēmas posmus *Courmayeur* pašvaldības notekūdeņu novadīšanai uz *La Salle* attīrīšanas staciju, tai vēl būs jānosūta Komisijai apliecinājumi, kas pierāda darbu pabeigšanu, un novadīto notekūdeņu analīze, lai pierādītu šīs stacijas pienācīgu darbību.

28 Replikas rakstā saistībā ar *Courmayeur* aglomerāciju Komisija uzskata, ka, pirmām kārtām, Itālijas Republikas iebildumu rakstā paziņotie dati nav pietiekami ticami, ņemot vērā tiem piemītošo kļūdas robežu, otrām kārtām, šie dati nevar ietekmēt samazināšanas formulu, kas piedāvāta dienas kavējuma naudas aprēķināšanai, jo šajā ziņā nozīme ir aglomerācijas atbilstībai kopumā, un, trešām kārtām, Itālijas iestādes pašas atzīst, ka runa ir par datiem, kuri ir mainīgi un nav galīgi.

29 Iebildumu rakstā Itālijas Republika norāda, ka ir veikti jauni pasākumi, lai paātrinātu sprieduma lietā C-85/13 izpildi. Šajā ziņā šī dalībvalsts atsaucas uz 2023. gada 9. decembra Dekrētlikumu Nr. 181, kas pārveidots par 2024. gada 2. februāra Likumu Nr. 11 (2024. gada 7. februāra *GURI* Nr. 31), ar kuru papildinātas īpašā komisāra, kam uzdota šī izpilde, kompetences veikt pasākumus komunālo notekūdeņu jomā. Šādi pieņemtie noteikumi sniedz precīzu atbildi uz galvenajiem šķēršļiem, ar ko sastapies īpašais komisārs un kas esot palēninājuši šo pasākumu īstenošanu.

30 Turklāt minētā dalībvalsts sniedz papildu norādes par paredzēto situācijas attīstību piecās aglomerācijās, kas paredzētas Komisijas prasībā.

31 Pirmām kārtām, lai stimulētu un paātrinātu to darbību izstrādi un īstenošanu, kas vajadzīgas sprieduma lietā C-85/13 izpildei, īpašais komisārs esot veicis pasākumus, lai paātrinātu publiskos iepirkumus, kas vēl nav piešķirti un kam jāļauj, pirmkārt, panākt *Castellammare del Golfo I* atbilstību Direktīvai 91/271 2026. gada decembrī un, otrkārt, par apmēram sešiem mēnešiem paātrināt *Cinisi* un *Terrasini* plānoto darbu pabeigšanu.

32 Otrām kārtām, *Trappeto* aglomerācijas attīrīšanas stacijas pielāgošanas un uzlabošanas darbi, kas veikti, lai novērstu Savienības tiesību pārkāpumu, esot pabeigti, un attīrīšanas stacijas pārvaldība 2023. gada 22. decembrī esot nodota *AMAP SpA*, kas ir *Ambito Territoriale Ottimale* (*ATO*) *di*

Palermo (Palermo optimālā teritoriālā zona, Itālija) integrēto ūdens resursu pakalpojumu pārvaldītājs. Iebildumu rakstā Itālijas Republika ir ietvērusi *Trappeto* attīrīšanas stacijā laikposmā no 2023. gada 23. jūnija līdz 15. decembrim veikto testu ziņojumu rezultātus, no kuriem izriet, ka šī attīrīšanas stacija turpmāk nodrošina to emisijas robežvērtību ievērošanu, kuras noteiktas Direktīvā 91/271 komunālo notekūdeņu novadīšanai saņemošajos ūdeņos, kas tiek uzskatīti par jutīgajām zonām.

33 Trešām kārtām, *Courmayeur* aglomerācijas notekūdeņu savākšanas un kanalizācijas sistēmas pieslēgšanas darbi esot pabeigti 2023. gada decembrī, un tas ļaujot papildināt šīs aglomerācijas kanalizācijas sistēmu. Atbilstoši 2024. gada janvārī veiktajām analīzēm, kas pievienotas iebildumu rakstam, minētās aglomerācijas attīrīšanas stacija, uz kuru šobrīd tiek novadīti visi tās notekūdeņi, esot efektīva, attīrot notekūdeņus, kas tiek saņemti no pēdējām pieslēgtajām kanalizācijas sistēmām, un atbilstot Direktīvā 91/271 noteiktajām emisijas robežvērtībām komunālo notekūdeņu novadīšanai jutīgajās zonās. Tādējādi *Courmayeur* aglomerācijā esot panākta atbilstība šai direktīvai ne vien no fiziskā viedokļa, pabeidzot un savienojot kanalizācijas sistēmas *La Salle* attīrīšanas stacijā, bet arī no funkcionālā un attīrīšanas efektivitātes viedokļa. Tāpēc šī aglomerācija būtu jāizslēdz no prasības priekšmeta.

Tiesas vērtējums

34 Atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam, ja Komisija uzskata, ka attiecīgā dalībvalsts nav veikusi pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Tiesas spriedumu, tā var vērsties Tiesā pēc tam, kad ir devusi šai dalībvalstij iespēju iesniegt apsvērumus, norādot naudas soda vai kavējuma naudas apmēru, kas jāmaksā šai dalībvalstij un ko konkrētajos apstākļos Komisija uzskata par atbilstošu.

35 Šajā gadījumā, lai noskaidrotu, vai Itālijas Republika ir veikusi visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu spriedumu lietā C-85/13, jāpārbauda, vai tā ir pilnībā izpildījusi Direktīvas 91/271 4. un/vai 5. pantu, kā arī 10. pantu.

36 Turklāt, runājot par pienākumu neizpildes procedūru atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam, datums, kas jāņem vērā, novērtējot, vai pastāv šāda pienākumu neizpilde, ir saskaņā ar minēto normu izdotajā brīdinājuma vēstulē noteiktā termiņa beigas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 13. jūnijs, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana II), C-123/22, EU:C:2024:493, 56. punkts un tajā minētā judikatūra).

37 Šajā gadījumā, tā kā Komisija brīdinājuma vēstuli nosūtīja 2018. gada 18. maijā, datums, kas jāņem vērā, novērtējot, vai pastāv šī sprieduma iepriekšējā punktā minētā pienākumu neizpilde, ir šajā vēstulē noteiktā termiņa beigas, proti, 2018. gada 18. jūlijs.

38 Pirmām kārtām, runājot par *Castellammare del Golfo I*, *Cinisi* un *Terrasini* aglomerācijām, Itālijas Republika atzīst Direktīvas 91/271 4., 5. un 10. panta neizpildes turpināšanos. Tādējādi atbildēs uz brīdinājuma vēstuli un procesuālajos rakstos Tiesā šī dalībvalsts ir norādījusi, ka 2018. gada 18. jūlijā vēl bija jāveic infrastruktūras darbi, kas vajadzīgi, lai šīs aglomerācijas aprīkotu ar kanalizācijas un komunālo notekūdeņu attīrīšanas sistēmām, kuras atbilst no šiem pantiem izrietošajiem pienākumiem. Saskaņā ar pēdējo informāciju, ko šī dalībvalsts sniegusi iebildumu rakstā, šo trīs aglomerāciju atbilstība jāpanāk līdz 2026. gada beigām.

39 Otrām kārtām, runājot par *Trappeto* aglomerāciju, nevar piekrist Itālijas Republikas argumentam par tā iebilduma nepieņemamību, kas attiecas uz pienākumu neizpildes turpināšanos saistībā ar Direktīvas 91/271 5. panta pārkāpumu, jo šajā aglomerācijā esot bijis jāņem vērā notekūdeņu daudzums, kas mazāks nekā 10 000 c.e., un tas šo aglomerāciju būtu atbrīvojis no pienākuma ievērot šajā pantā paredzētās prasības.

40 Ja LESD 260. panta 2. punktā paredzētajā procedūrā dalībvalstij ļautu Tiesā pirmoreiz atsaukties uz izmaiņām tā notekūdeņu daudzuma aprēķināšanas metodē, kuru radījusi aglomerācija, kas paredzēta spriedumā, kurā konstatēta pienākumu neizpilde, salīdzinājumā ar metodi, uz ko balstīti Tiesas konstatējumi minētajā spriedumā, varētu būt apdraudēts minētā sprieduma, kuram piemīt *res judicata* spēks, galīgais raksturs.

41 Pat ja šādam argumentam piekristu, jauna informācija, uz ko ir atsaukusies Itālijas Republika, nedz 2018. gada 18. jūlijā, nedz vēlākā datumā neļauj pierādīt, ka *Trappeto* aglomerācija radīto notekūdeņu daudzums ir mazāks nekā 10 000 c.e. un ka tādējādi šī aglomerācija būtu atbrīvota no pienākuma ievērot Direktīvas 91/271 5. pantā paredzētās prasības.

42 Pirmkārt, notekūdeņu daudzums 7783 c.e., ko Itālijas iestādes paziņojušas Komisijai pirmstiesas procedūrā, nav pierādīts, un Itālijas Republika to atzīst savos procesuālajos rakstos. Otrkārt, šī dalībvalsts iebildumu rakstā ir atsaukusies uz notekūdeņu daudzumu 8910 c.e., ko ir radījusi *Trappeto* aglomerācija un kas izriet no Teritoriālās ūdens asamblejas ziņojuma un tam pievienotās kartogrāfijas. Tomēr šo jauno informāciju minētā dalībvalsts paziņoja, tikai iesniedzot iebildumu rakstu 2023. gada 23. oktobrī, tādējādi pēc datuma, kam ir nozīme, lai novērtētu, vai pastāv pārmestā pienākumu neizpilde, proti, pēc 2018. gada 18. jūlija. Turklāt šis ziņojums nav datēts, un tajā nav precizēts datums, no kura šīs aglomerācijas radīto notekūdeņu daudzums ir samazinājies. Tāpat arī minētajā ziņojumā dažviet norādīts, ka *Trappeto* aglomerācijas radītais notekūdeņu daudzums dažreiz ir 8618 c.e., bet citviet – 11 816 c.e. Šajā ziņā Komisija, Itālijas Republikai neiebilstot, apgalvoja, ka tad, ja netiktu ņemtas vērā tās minētās izmaiņas aprēķināšanas metodē, minētās aglomerācijas radītais notekūdeņu daudzums saskaņā ar Itālijas iestāžu sniegtajiem datiem būtu 11 816 c.e.

43 Turklāt no Itālijas Republikas procesuālajiem rakstiem izriet, ka šīs izmaiņas vienas un tās pašas aglomerācijas radītā notekūdeņu daudzuma aprēķināšanas metodē veido tas, ka no šī notekūdeņu daudzuma aprēķina tiek izslēgtas atsevišķas mājas un atsevišķi māju puduri, kuros ir koncentrēts svārstīgs iedzīvotāju skaits. Šī dalībvalsts nav sniegusi paskaidrojumus, kādi iemesli pamato šīs izmaiņas tādas aglomerācijas kā *Trappeto*, kas atrodas tūristu reģionā, kur atsevišķām mājām un atsevišķiem māju puduriem var būt būtiska ekoloģiska ietekme, radītā notekūdeņu daudzuma aprēķināšanas metodē.

44 Tāpat arī Itālijas Republika nav nedz apgalvojusi, nedz *a fortiori* pierādījusi, ka brīdinājuma vēstulē noteiktā termiņa beigās, proti, 2018. gada 18. jūlijā, tā bija novērsusi no Direktīvas 91/271 5. un 10. panta izrietošo pienākumu pārkāpumus, kas sprieduma lietā C-85/13 rezolutīvajā daļā konstatēti attiecībā uz *Trappeto* aglomerāciju. Šajā ziņā no šīs dalībvalsts iebildumu raksta izriet, ka tā iesniegšanas dienā, proti, 2023. gada 23. oktobrī, statiskie un tehniski funkcionālie testi, kas veikti pēc infrastruktūras darbiem *Trappeto* attīrīšanas stacijā, turpinājās. Turklāt no iebildumu raksta un tā pielikumiem izriet, ka šīs attīrīšanas stacijas pielāgošanas un uzlabošanas darbi, kuru mērķis bija novērst Savienības tiesību pārkāpumus, tika pabeigti tikai 2023. gada decembrī. Jāpiebilst, ka šim rakstam pievienotie testa ziņojumi, kas apliecina, ka šīs attīrīšanas stacijas izplūdes atbilst emisiju robežvērtībām, kuras noteiktas šīs direktīvas 5. pantā, tika sagatavoti laikposmā no 2023. gada 23. jūnija līdz 15. decembrim. Tādējādi pierādījumi par šo darbu

pabeigšanu un testu ziņojumi par minēto attīrīšanas staciju attiecas uz laikposmu pēc datuma, kam ir nozīme, novērtējot, vai pastāv pārmestā pienākumu neizpilde, proti, pēc 2018. gada 18. jūlija, tāpēc tos šajā ziņā nevar ņemt vērā.

45 No tā izriet, ka Itālijas Republika nav pierādījusi, ka dienā, kad beidzās brīdinājuma vēstulē norādītais termiņš, situācija *Trappeto* aglomerācijā atbilda no Direktīvas 91/271 5. un 10.panta izrietošajiem pienākumiem.

46 Trešām kārtām, runājot par *Courmayeur* aglomerāciju, Itālijas Republika iebildumu rakstā atzīst, ka situācija šajā aglomerācijā joprojām neatbilst no Direktīvas 91/271 4. un 10. panta izrietošajiem pienākumiem. Šajā ziņā no šīs dalībvalsts atbildes uz 2018. gada 10. jūlija brīdinājuma vēstuli, kā arī no tās procesuālajiem rakstiem Tiesā izriet – lai gan notekūdeņi četrās no minētās aglomerācijas pašvaldībām, proti, *La Salle*, *Morgex*, *Pré-Saint Didier* un *Thuile*, jau tika attīrīti jaunajā *La Salle* pašvaldības attīrīšanas stacijā, notekūdeņu savākšanas darbi, lai šai attīrīšanas stacijai pievienotu *Courmayeur*, proti, piekto aglomerācijas pašvaldību, vēl tika veikti un bija jāpabeidz, vēlākais, 2023. gada 31. decembrī. Turklāt apliecinājumi, kas pierāda darbu pabeigšanu un novadīto notekūdeņu analīzi, lai pierādītu šīs stacijas pienācīgu darbību, Komisijai vēl nebija paziņoti. No tā izriet, ka Itālijas Republika nav pierādījusi, ka brīdinājuma vēstulē noteiktā termiņa beigās, proti, 2018. gada 18. jūlijā, situācija šajā aglomerācijā atbilda no Direktīvas 91/271 4. un 10. panta izrietošajiem pienākumiem.

47 Turklāt nevar piekrist Itālijas Republikas argumentam, ka neatbilstība prasībām attiecas tikai uz daļu no visa notekūdeņu daudzuma, kas rodas *Courmayeur* aglomerācijā, proti, 37 200 c.e. no kopējā 60 000 c.e. šajā aglomerācijā. Šis arguments tikai apstiprina, ka attiecīgajā datumā minētajā aglomerācijā netika nodrošināta visu komunālo notekūdeņu attīrīšana, pārkāpjot no Direktīvas 91/271 4. un 10. panta izrietošos pienākumus.

48 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, jākonstatē, ka, neveikdama visus pasākumus, lai izpildītu spriedumu lietā C-85/13, Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir saskaņā ar LESD 260. panta 1. punktu.

Par naudas sodiem

Lietas dalībnieku argumenti

49 Uzskatīdama, ka Itālijas Republika nav veikusi visus pasākumus, kas saistīti ar sprieduma lietā C-85/13 izpildi, Komisija, pamatojoties uz LESD 260. panta 2. punktu, ierosina uzlikt šai dalībvalstij samaksāt kavējuma naudu un naudas sodu.

50 Lai noteiktu šo naudas sodu summas, tā balstās uz Komisijas Paziņojumu 2023/C 2/01 "Finanšu sankcijas pārkāpumu procedūrās" (OV 2023, C 2, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "2023. gada paziņojums"). Šī iestāde it īpaši precizē, ka noteikšana jābalsta uz tādiem pamatkritērijiem kā pārkāpuma smagums, tā ilgums un nepieciešamība nodrošināt, ka sankcija attur no turpmākiem pārkāpumiem.

51 Pirmām kārtām, runājot par pārkāpuma smagumu, Komisija rosina noteikt smaguma koeficientu 4 skalā no 1 līdz 20, ņemot vērā, pirmkārt, pārkāpto Savienības tiesību normu nozīmīgumu un, otrkārt, šī pārkāpuma ietekmi uz vispārējām vai konkrētām interesēm.

52 Runājot par šo noteikumu nozīmīgumu, Komisija atgādina, ka Direktīvas 91/271 mērķis ir aizsargāt vidi no komunālo notekūdeņu un dažu rūpniecības nozaru novadīto ūdeņu kaitīgās ietekmes un ka tā nosaka prasības notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas jomā atkarībā no attiecīgo aglomerāciju izmēra. Šīs direktīvas prasības esot stingrākas, ja notekūdeņi tiek novadīti zonās, kas kvalificētas kā "jutīgas" šīs direktīvas 5. panta 1. punkta izpratnē, pamatojoties uz tās II pielikumā noteiktajiem kritērijiem.

53 Komisija precizē, ka šī lieta attiecas uz Direktīvā 91/271 un it īpaši tās 4. un 5. pantā paredzēto attīrīšanas pienākumu pārkāpumu, kuru neizpildei ir īpaši nelabvēlīgas sekas aglomerācijās, kas notekūdeņus novada jutīgajās zonās. Itālijas komunālo notekūdeņu attīrīšanas mērķis galvenokārt esot saglabāt un uzlabot virszemes ūdeņu un ūdens un sauszemes ekosistēmu, kas ir tieši atkarīgas no šiem ūdeņiem, kvalitāti, kā arī garantēt atbilstošo Savienības direktīvu, it īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV 2000, L 327, 1. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2020/2184 (2020. gada 16. decembris) par dzeramā ūdens kvalitāti (OV 2000, L 435, 1. lpp.) un Padomes Direktīvas 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu un savvaļas floras un faunas aizsardzību (OV 1992, L 206, 7. lpp.) īstenošanu.

54 Prasības pieteikumā Komisija norāda, ka šajā lietā piecas spriedumā lietā C-85/13 paredzētās aglomerācijas, kuru kopējais radītais notekūdeņu daudzums ir 149 069 c.e. un kuras notekūdeņus novada jutīgajās zonās, vēl nav atbilstošas Direktīvai 91/271. Kanalizācijas vai komunālo notekūdeņu attīrīšanas sistēmu neesamība vai nepietiekamība var apdraudēt vidi un jāuzskata par īpaši smagu (spriedums, 2018. gada 31. maijs, Komisija/Itālija, C-251/17, EU:C:2018:358, 72. punkts). Turklāt vides apdraudējuma nozīmīgums lielā mērā ir atkarīgs no to aglomerāciju skaita, uz ko attiecas apgalvotā pienākuma neizpilde. Tādējādi piecu neatbilstošo aglomerāciju skaits būtu jāuzskata par būtisku.

55 Runājot par Tiesas sprieduma neizpildes ietekmi uz privātām un publiskām interesēm, Komisija uzsver, ka sprieduma lietā C-85/13 pilnīgas izpildes neesamība attiecībā uz piecām aglomerācijām, kas vēl neatbilst Direktīvas 91/271 prasībām, nozīmē būtiskus piesārņojuma riskus videi un cilvēku veselībai. Turklāt šī iestāde atsaucas uz iespējamu negatīvu ietekmi uz citu Savienības direktīvu, it īpaši šī sprieduma 53. punktā paredzēto direktīvu īstenošanu. Sprieduma lietā C-85/13 nepilnīga izpilde ietekmējot arī iespēju izmantot pietiekami tīrus virszemes ūdeņus, kā arī atpūtas un saimniecisko darbību.

56 Turklāt Komisija uzskata, ka jāņem vērā trīs atbildību pastiprinoši apstākļi.

57 Pirmkārt, pienākums, kas dalībvalstij bija un joprojām ir jāievēro, proti, komunālo notekūdeņu attīrīšanai piemērotu attīrīšanas staciju būvniecība, esot skaidrs. Turklāt Itālijas iestādes atzīst pārkāpumu un kopš sprieduma lietā C-85/13 pasludināšanas Komisijai esot paziņojušas infrastruktūras būvniecības pasākumus, kas paredzēti, lai katrā attiecīgajā aglomerācijā panāktu atbilstību minētajam spriedumam.

58 Otrkārt, minētais spriedums iekļaujas pastāvīgajā judikatūrā par Direktīvu 91/271, un pret Itālijas Republiku jau esot pasludināti seši spriedumi saistībā ar šīs direktīvas nepareizu piemērošanu. Tādējādi Itālijā jau gadu desmitiem pastāv plaši izplatīta situācija, ka minētā direktīva netiek ievērota. Šī procedūra turklāt esot viena no četrām pārkāpuma procedūrām, kas norisinās pret šo dalībvalsti un kas kopumā attiecas uz vairāk nekā 800 aglomerācijām.

59 Treškārt, attiecīgajās aglomerācijās konstatētās pienākumu neizpildes ilgstot vairāk nekā deviņus gadus pēc sprieduma lietā C-85/13 pasludināšanas un vairāk nekā 24 gadus pēc Direktīvas 91/271 5. panta 2. punktā noteiktā termiņa beigām.

60 Kā atbildību mīkstinošus apstākļus Komisija piedāvā ņemt vērā, pirmkārt, Itālijas Republikas sadarbību visā šīs tiesvedības gaitā un, otrkārt, to, ka sprieduma lietā C-85/13 izpildē ir panākts būtisks progress.

61 Otrām kārtām, runājot par pārkāpuma ilgumu, Komisija norāda, ka saskaņā ar 2023. gada paziņojuma 3.3. punktu ilguma koeficients ir izteikts kā reizinātājs no 1 līdz 3 un to aprēķina pēc likmes 0,10 mēnesī par laiku, kas pagājis kopš dienas, kad pasludināts pirmais spriedums, kurā konstatēta pienākumu neizpilde. Šajā gadījumā no 2014. gada 10. aprīļa, kad pasludināts spriedums lietā C-85/13, līdz 2023. gada 1. jūnijam, kad Komisija nolēma vēsties ar prasību Tiesā, esot pagājuši 109 mēneši. Tādējādi šī iestāde iesaka par ilguma koeficientu noteikt 3.

62 Trešām kārtām, par vajadzību nodrošināt sankcijas atturošo iedarbību, ņemot vērā attiecīgās dalībvalsts maksātspēju, Komisija precizē, ka šī atturošā iedarbība atspoguļojas koeficientā "n", kas Itālijas Republikai ir noteikts 3,41.

63 Tāpēc, pirmkārt, Komisija piedāvā naudas sodu aprēķināt, pamatojoties uz naudas summu dienā 13 640 EUR, kas iegūta, vienotu likmi 2023. gada paziņojuma 4.2. punkta izpratnē, kura noteikta 1000 EUR, reizinot ar smaguma koeficientu 4 un koeficientu "n" – 3,41. Saskaņā ar šī paziņojuma 4.2.1. punktu naudas sods par dienu būtu jāreizina ar to dienu skaitu, kurās pienākumu neizpilde ir turpinājusies. Šī iestāde precizē, ka šādi iegūta naudas soda samaksa Itālijas Republikai jānosaka, ja summa ir lielāka par 9 548 000 EUR, kas ir minimālais naudas sods, kurš noteikts šai dalībvalstij.

64 Turklāt saskaņā ar 2023. gada paziņojuma 2.1. punktu Komisija piedāvā naudas soda summu pielāgot, ciktāl situācija dažās spriedumā lietā C-85/13 paredzētajās aglomerācijās tiesvedības laikā kļūs atbilstoša šim spriedumam. Šī iestāde uzskata, ka naudas soda summa dienā būtu jādala ar kopējo neatbilstošo c.e. skaitu, lai iegūtu dienas samazinājuma koeficientu, proti, šajā gadījumā 0,09 EUR. Šis dienas samazinājuma koeficients būtu jāatskaita no dienas naudas soda summas par katru c.e. vienību aglomerācijās, kurās situācija faktiski atbildīs Direktīvai 91/271.

65 Otrkārt, Komisija piedāvā kavējuma naudu noteikt 122 760 EUR dienā – tā iegūta, kavējuma naudas vienoto likmi, kura noteikta 2023 gada paziņojuma I pielikuma 1. punktā un kura ir 3000 EUR dienā, reizinot ar smaguma koeficientu 4, ilguma koeficientu 3, kā arī koeficientu "n" – 3,41.

66 Tomēr saskaņā ar šī paziņojuma 2.1. punktu Komisija piedāvā piemērot degresīvu dienas kavējuma naudu, kuras faktiskais apmērs tiks aprēķināts ik pēc sešiem mēnešiem, kopējo summu par katru no šiem laikposmiem samazinot par procentuālu daļu, kas atbilst to aglomerāciju c.e. proporcijai, kuras kanalizācijas un attīrīšanas sistēmas ir pielāgojušas, lai tās atbilstu spriedumam lietā C-85/13. Itālijas Republikai jāpaziņo šai iestādei pierādījumi, kas ļauj pierādīt, ka atbilstība ir panākta pirms katra sešu mēnešu laikposma beigām.

67 Komisija turklāt uzskata, ka tad, ja šī atbilstības panākšana notikusi pakāpeniski, lai aprēķinātu dienas kavējuma naudas progresīvu samazinājumu, dienas kavējuma naudas summa būtu jāsadala ar kopējo c.e., ko rada aglomerācijas, kuras šobrīd vēl neatbilst spriedumam lietā C-85/13.

68 Lai gan Itālijas Republika piekrīt Komisijai, ka joprojām kavējas sprieduma izpildē lietā C-85/13, tā tomēr uzskata, ka šīs iestādes prasītā naudas soda summa ir pārmērīga, un izvirza vairākus argumentus šī konstatējuma pamatošanai.

69 Pirmām kārtām, būtu jāņem vērā faktisko īstenojamo pasākumu sarežģītība, jo tie saistīti ar sarežģītu infrastruktūru izbūvi, kuru izmaksas var mainīties, kā arī vajadzība pārbaudīt, nodot ekspluatācijā un uzraudzīt izbūvēto infrastruktūru darbību. Šiem pasākumiem būs jāizmanto publiskā iepirkuma procedūras, kas saistītas ar lielu tiesvedības risku.

70 Otrām kārtām, jāņem vērā Itālijas iestāžu lojāla sadarbība ar Komisiju visas procedūras laikā.

71 Trešām kārtām, Itālijas Republika esot ieguldījusi lielus finanšu līdzekļus, lai veiktu pasākumus, kas vajadzīgi, gan lai izpildītu spriedumu lietā C-85/13, gan lai atrisinātu tās strīdu ar Eiropas Savienību komunālo notekūdeņu jomā kopumā. Šī dalībvalsts norāda, ka šim nolūkam ir piešķīrusi kopumā vairāk nekā 3 miljardus EUR.

72 Ceturtām kārtām, Itālijas Republika precizē, ka ir iecēlusi ārkārtas īpašo komisāru, kam uzdota sprieduma izpilde lietā C-85/13, lai sekmētu un paātrinātu to darbību izstrādi un īstenošanu, kas vajadzīgas šai izpildei.

73 Piektām kārtām, esot jāņem vērā Komisijas prasības nepieņemamība, ciktāl tā attiecas uz *Trappeto* aglomerāciju, kuras radītais c.e. nepārsniedz 10 000.

74 Sestām kārtām, Itālijas Republika precizē – lai gan spriedums lietā C-85/13 attiecās uz 41 aglomerāciju, kuru kopējais notekūdeņu daudzums ir 2 281 847 c.e., Komisijas 2018. gada 18. maija brīdinājuma vēstule attiecās uz 14 aglomerācijām, kuru kopējais notekūdeņu daudzums ir 462 266 c.e., un šīs iestādes prasība attiecas uz 5 aglomerācijām, kuru kopējais notekūdeņu daudzums ir 149 069 c.e.

75 Septītām kārtām, jāņem vērā būtiskais progress, kas panākts šīs tiesvedības laikā, lai samazinātu gan kopējo Direktīvai 91/271 neatbilstošo aglomerāciju skaitu, gan to c.e. skaitu. Tādējādi laikposmā no 2014. līdz 2023. gadam neatbilstošo aglomerāciju skaits esot samazinājies par 88 % un neatbilstošo c.e. skaits – par 94 %. Turklāt šie skaitļi esot jāpielāgo, lai ņemtu vērā šī sprieduma 26. un 27. punktā izklāstītos argumentus attiecībā uz *Trappeto* un *Courmayeur* aglomerācijām.

76 Astotām kārtām, Itālijas Republika uzskata, ka Komisijai prasībā nebūtu jāparedz citas pārkāpumu procedūras, kas pret to sāktas komunālo notekūdeņu jomā. Katrā ziņā no informācijas par trim citām pārkāpuma procedūrām, kuras sāktas pret šo dalībvalsti, izriet, ka kopējais skaits, ko veido vairāk kā 800 neatbilstošu aglomerāciju, iebildumu raksta iesniegšanas dienā pakāpeniski ir samazināts līdz kopējam skaitam – 622.

77 Devītām kārtām, runājot par peldvietu ūdens kvalitāti, Itālijas Republika uzskata, ka zaudējumu risks ir tikai teorētisks un pilnībā potenciāls. Turklāt papildināta un atjaunināta informācija par peldvietu ūdens kvalitāti piekrastes zonās, kuras atrodas netālu no *Castellammare del Golfo I*, *Cinisi*, *Terrassini* un *Trappeto* aglomerācijām, liecina par tādu ūdens kvalitāti šajās zonās, kas atšķiras no tās, kāda izriet no Komisijas prasības, un liecina par tendenci uzlaboties.

78 Desmitām kārtām, Itālijas Republika norāda – lai gan Komisijas priekšlikumi ir ievēroti, pastāv risks, ka tai paradoksāli varētu tikt piespriests samaksāt nauda sodu, kas ir ievērojami lielāks nekā tas, kuru Tiesa tai ir noteikusi 2018. gada 31. maija spriedumā Komisija/Itālija (C-251/17, EU:C:2018:358), lai gan minētais spriedums attiecās uz Direktīvas 91/271 pārkāpumiem saistībā ar lielāku aglomerāciju skaitu un kopumā lielāku cilvēka ekvivalentu nekā šajā lietā.

79 Tāpēc Itālijas Republika lūdz noteikt mazāku smaguma kritēriju nekā Komisijas piedāvātais.

80 Attiecībā uz Komisijas lūgumu kumulatīvi piemērot naudas sodu un kavējuma naudu Itālijas Republika norāda – ja ir skaidrs vai saprātīgi iespējams, ka attiecīgā dalībvalsts nespēs izpildīt spriedumu, kurā konstatēta pienākumu neizpilde, jo valsts iestāžu norādītais grafiks, kura mērķis ir nodrošināt šī sprieduma pilnīgu izpildi, pārsniedz tiesvedības ilgumu, priekšnoteikums naudas soda uzlikšanai, proti, dalībvalsts, kura vainojama pienākumu neizpildē, objektīva iespējamība savlaicīgi izpildīt spriedumu, nav izpildīts. Tādējādi šādā gadījumā būtu jāizvairās noteikt naudas sodu, jo atturošo funkciju jau pilnībā pilda kavējuma nauda vien.

81 Tieši tā tas ir šajā lietā, kurā Itālijas Republikai esot faktiski neiespējami nodrošināt visas darbības sprieduma izpildei lietā C-85/13 pirms tiesvedības pabeigšanas Tiesā atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam. Tādējādi šī dalībvalsts lūdz – galvenokārt – šajā lietā noteikt kavējuma naudu, izslēdzot naudas sodu.

82 Pakārtoti – Itālijas Republika lūdz, lai tai piespriestu samaksāt tikai naudas sodu, ar ko pietiktu, lai sodītu par to pienākumu neizpildi, kuri tai noteikti Savienības tiesībās. Liela naudas soda noteikšana papildus kavējuma naudai būtu nesamērīga, un tai varētu būt ietekme, kas pretēja iecerētajai, padarot sarežģītāku sprieduma izpildi lietā C-85/13, ņemot vērā nopietnas nelabvēlīgas finansiālās sekas, ko tā izraisītu.

83 Pakārtoti iepriekšējam – Itālijas Republika lūdz, lai kavējuma naudas samaksas pienākums stātos spēkā tikai, sākot no paredzēto termiņu beigām. Tiesa varot suverēni novērtēt atskaites termiņa noteikšanu kavējuma naudas piemērošanai.

84 Iebildumu rakstā Itālijas Republika piebilst, ka šī raksta iesniegšanas dienā tikai trīs aglomerācijas, kuru kopējais notekūdeņu daudzums ir 78 069 c.e., joprojām neatbilda sprieduma lietā C-85/13 prasībām. Tādējādi kopš minētā sprieduma pasludināšanas neatbilstošo aglomerāciju skaits esot samazinājies par 93 %, un tas veidojot samazinājumu par 96,6 % no neatbilstošā radītā notekūdeņu daudzuma.

Tiesas vērtējums

85 Iesākumā jāatgādina, ka LESD 260. panta 2. punktā paredzētās procedūras mērķis ir mudināt pienākumus nepildošo dalībvalsti izpildīt spriedumu par pienākumu neizpildi un līdz ar to nodrošināt efektīvu Savienības tiesību piemērošanu un ka abi šajā tiesību normā paredzētie pasākumi, proti, kavējuma nauda un naudas sods, ir paredzēti šim mērķim (spriedums, 2024. gada 13. jūnijs, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana II), C-123/22, EU:C:2024:493, 96. punkts un tajā minētā judikatūra).

86 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru kavējuma naudas un naudas soda piemērošana ir atkarīga no katras no šīm sankcijām spējas nodrošināt izvirzītā mērķa sasniegšanu, ņemot vērā konkrētos lietas apstākļus, un šādos apstākļos nav izslēgta iespēja izmantot divu veidu paredzētās sankcijas (spriedums, 2015. gada 17. septembris, Komisija/Itālija, C-367/14, EU:C:2015:611, 114. punkts un tajā minētā judikatūra).

87 Ja kavējuma naudas noteikšana šķiet īpaši piemērota, lai mudinātu dalībvalsti cik ātri vien iespējams izbeigt pienākumu neizpildi, kam šāda pasākuma neesamības gadījumā būtu tendence turpināties, naudas soda noteikšana vairāk ir balstīta uz izvērtējumu, kā attiecīgās dalībvalsts pienākumu neizpilde ietekmē pastāvošās privātās un publiskās intereses, it īpaši, ja pienākumu neizpilde ir turpinājusies ilgi kopš tā sprieduma pasludināšanas, ar kuru tā sākotnēji konstatēta (spriedums, 2015. gada 17. septembris, Komisija/Itālija, C-367/14, EU:C:2015:611, 115. punkts un tajā minētā judikatūra).

88 Tiesai katrā lietā, ņemot vērā konkrētās izskatāmās lietas apstākļus, kā arī tās ieskatā vajadzīgo pārliecināšanas un prevencijas pakāpi, jānosaka atbilstošas finansiālās sankcijas, lai tostarp novērstu analoģisku Savienības tiesību pārkāpumu atkārtošanos (spriedums, 2024. gada 13. jūnijs, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana II), C-123/22, EU:C:2024:493, 97. punkts un tajā minētā judikatūra).

89 Tādējādi Komisijas priekšlikumi Tiesai nav saistoši un tie ir izmantojami tikai kā lietderīgs atsauces pamats. Tāpat arī pamatnostādnes, kas ietvertas Komisijas paziņojumos, nav saistošas Tiesai, bet palīdz nodrošināt šīs iestādes īstenotās rīcības pārskatāmību, paredzamību un tiesisko drošību (spriedums, 2020. gada 12. marts, Komisija/Itālija (Viesnīcu nozarei Sardīnijā izmaksāts nelikumīgs atbalsts), C-576/18, EU:C:2020:202, 136. punkts un tajā minētā judikatūra).

– *Par iespēju kumulēt kavējuma naudu un naudas sodu*

90 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesa, īstenojot rīcības brīvību, kas tai piešķirta attiecīgajā jomā, var kumulatīvi noteikt kavējuma naudu un naudas sodu (spriedums, 2015. gada 17. septembris, Komisija/Itālija, C-367/14, EU:C:2015:611, 116. punkts un tajā minētā judikatūra), ja pienākumu neizpilde notikusi ilgu laiku un tai bijusi tendence turpināties (skat. spriedumu, 2005. gada 12. jūlijs, Komisija/Francija, C-304/02, EU:C:2005:444, 82. punkts).

91 Ņemot vērā no šī sprieduma 38., 44. un 46. punkta izrietošo informāciju, jākonstatē, ka tādi paši apstākļi kā tie, kas izklāstīti šī sprieduma iepriekšējā punktā minētajā judikatūrā, raksturo šajā lietā aplūkoto pienākumu neizpildi. Tādējādi Itālijas Republikai nav pamata apstrīdēt divu finansiālu sankciju kumulatīvu piemērošanu tai.

– *Par naudas sodu*

92 Saskaņā ar Tiesas judikatūru naudas soda piespriešanai un šā soda iespējamā apmēra noteikšanai katrā lietā jābūt atkarīgai no visiem atbilstošajiem apstākļiem gan saistībā ar konstatētās pienākumu neizpildes īpatnībām, gan tās dalībvalsts nostāju, uz kuru attiecas saskaņā ar LESD 260. pantu sāktā procedūra. Šajā ziņā šajā pantā Tiesai ir paredzēta plaša rīcības brīvība, lai lemtu par šādas sankcijas piemērošanu vai nepiemērošanu un vajadzības gadījumā noteiktu tās apmēru (spriedums, 2014. gada 13. jūnijs, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana II), C-123/22, EU:C:2024:493, 98. punkts un tajā minētā judikatūra).

93 Šajā lietā visi juridiskie un faktiskie apstākļi, kas Tiesai spriedumā lietā C-85/13 likuši konstatēt pārmesto pienākumu neizpildi, kā arī apstākļi, ka pret Itālijas Republiku ir ierosinātas četras pārkāpuma procedūras komunālo notekūdeņu jomā, kas attiecas uz vairāk nekā 800 aglomerācijām, un ka attiecībā uz šo dalībvalsti jau ir taisīti vairāki spriedumi, kuros konstatēta pienākumu neizpilde šajā konkrētajā Savienības darbības jomā, proti, 2018. gada 31. maija spriedums Komisija/Itālija (C-251/17, EU:C:2018:358), un tie, kas minēti šī sprieduma 98. punktā, norāda uz to, ka, lai nākotnē efektīvi novērstu līdzīgu Savienības tiesību pārkāpumu atkārtošanos, jāveic tāds atturošs pasākums kā naudas soda uzlikšana.

94 Tiesai, īstenojot rīcības brīvību, šī naudas soda apmērs jānosaka, pirmkārt, atbilstoši apstākļiem un, otrkārt, samērīgi izdarītajam pārkāpumam. Šajā ziņā vērā ņemamie apstākļi ir pārkāpuma smagums un ilgums, kā arī attiecīgās dalībvalsts maksātspēja (spriedums, 2014. gada 13. jūnijs, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana II), C-123/22, EU:C:2024:493, 100. un 101. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

95 Pirmām kārtām, runājot par pārkāpuma smagumu, no vienas puses, kā izriet no Direktīvas 91/271 1. panta otrās daļas, tās mērķis ir aizsargāt vidi no kaitīgās ietekmes, ko rada komunālo notekūdeņu novadīšana. Konkrēti, komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtu sistēmu neesamība vai nepietiekamība var ietekmēt vidi un ir jāuzskata par īpaši smagu pārkāpumu. No otras puses, ietekmes uz vidi nozīmīgums lielā mērā ir atkarīgs no to aglomerāciju skaita, uz kurām attiecas apgalvotā neizpilde (spriedums, 2018. gada 31. maijs, Komisija/Itālija, C-251/17, EU:C:2018:358, 72. un 73. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

96 Šajā gadījumā, pirmkārt, runājot par *Castellammare del Golfo I*, *Cinisi* un *Terrasini* aglomerācijām, ir skaidrs, ka pienākumi, kas izriet no Direktīvas 91/271 4., 5. un 10. panta un kas konstatēti spriedumā lietā C-85/13, Tiesas sēdes šajā lietā dienā, proti, 2024. gada 13. novembrī, vēl joprojām nebija izpildīti.

97 Otrkārt, attiecībā uz *Trappeto* aglomerāciju jānorāda, kā izriet no šī sprieduma 32. punkta, ka šīs aglomerācijas attīrīšanas stacijas izbūves darbi bija pabeigti un šīs stacijas apsaimniekošana 2023. gada 22. decembrī tika nodota *AMAP*, kas ir Palermo *ATO* integrēto ūdens resursu pakalpojumu pārvaldītājs. Turklāt pierādījumi, kas apliecina, ka laikposmā no 2023. gada 23. jūnija līdz 15. decembrim ir ievērotas Direktīvā 91/271 noteiktās emisiju robežvērtības, ir ietverti iebildumu rakstā.

98 Šādos apstākļos jāuzskata, kā tam tiesas sēdē piekrita arī Komisija, ka 2023. gada 15. decembrī Itālijas Republika bija veikusi visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai panāktu, ka *Trappeto* aglomerācijā ir izpildīti pienākumi, kuri izriet no Direktīvas 91/271 4., 5. un 10. panta un kuri konstatēti spriedumā lietā C-85/13.

99 Treškārt, runājot par *Courmayeur* aglomerāciju, kā izriet no šī sprieduma 33. punkta, Itālijas Republika iebildumu rakstā apgalvoja, ka situācija šajā aglomerācijā atbilda Direktīvai 91/271 ne vien no fiziskā viedokļa, pabeidzot un savienojot kanalizācijas sistēmas ar *La Salle* attīrīšanas staciju, bet arī no funkcionālā un attīrīšanas efektivitātes viedokļa. Turklāt šī dalībvalsts tiesas sēdē balstījās uz jauniem novērtējumiem, kas paziņoti Komisijai un kas apstiprina, ka ir ievērotas šajā direktīvā noteiktās emisijas robežvērtības.

100 Tāpēc Komisija tiesas sēdē apstrīdēja, ka Itālijas Republika būtu iesniegusi pierādījumus, ka situācija *Courmayeur* aglomerācijā atbilst šīs direktīvas prasībām. Komisija faktiski norādīja, šai dalībvalstij neiebilstot, ka, pirmkārt, jaunie tās iesniegtie dati attiecas tikai uz vienu šīs

aglomerācijas daļu un tādējādi nepierāda, ka minētā aglomerācija kopumā atbilst minētajai direktīvai, un, otrkārt, nebija paziņots būvniecības un kanalizācijas sistēmu pievienošanas šai stacijai darbu otrās daļas apstiprinājuma ziņojums, no tā izrietošais iekārtas apstiprinājuma sertifikāts un minētās stacijas funkcionalitātes sertifikāts.

101 Šajos apstākļos jāuzskata, ka Itālijas Republika tiesas sēdes dienā nav pierādījusi, ka tā bija veikusi visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai panāktu, ka *Courmayeur* aglomerācijā ir izpildīti pienākumi, kuri izriet no Direktīvas 91/271 4. un 10. panta un kuri konstatēti spriedumā lietā C-85/13.

102 No tā izriet, ka to aglomerāciju skaits, kas šajā datumā neatbilda Direktīvai 91/271, proti 4, bija būtiski samazināts salīdzinājumā ar kopējo aglomerāciju skaitu, uz kurām attiecās spriedums lietā C-85/13, proti 41, un attiecīgi ietekme uz vidi bija samazinājusies salīdzinājumā ar to, kāda izriet no sākotnējās minētajā spriedumā konstatētās pienākumu neizpildes (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 22. jūnijs, Komisija/Portugāle, C-557/14, EU:C:2016:471, 75. punkts). Tādējādi Itālijas Republika ir būtiski samazinājusi ietekmi uz vidi, kas izriet no spriedumā lietā C-85/13 konstatētā pārkāpuma.

103 Atliek secināt, ka ietekme uz vidi, lai gan tā ir mazāk nozīmīga, joprojām pastāv. Šī ietekme ir vēl jo lielāka tāpēc, ka visas četras neatbilstošās aglomerācijas savus notekūdeņus novada saņemošajos ūdeņos, kas tiek uzskatīti par jutīgām zonām. Klasificējot attiecīgās teritorijas kā "jutīgas zonas" saskaņā ar Direktīvas 91/271 5. panta 1. punktu un tās II pielikumu, Itālijas Republika ir atzinusi, ka tās teritorijai ir nepieciešama paaugstināta vides aizsardzība. Komunālo notekūdeņu neattīrīšana rada kaitējumu videi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 17. oktobris, Komisija/Beļģija, C-533/11, EU:C:2013:659, 55. punkts).

104 Ņemot vērā riskus, ko – ievērojot šī sprieduma 95. punktā paredzēto judikatūru – attiecīgais pārkāpums rada konkrētām nozīmīgām publiskām interesēm saistībā ar vides aizsardzību, nedz veicamo faktisko pasākumu sarežģītība, nedz fakts – ja pieņem, ka tas ir pierādīts –, ka risks nodarīt kaitējumu peldvietu ūdens kvalitātei attiecīgajās piekrastes zonās ir teorētisks un pilnībā potenciāls vai ka šī ūdens kvalitātei katrā ziņā ir tendence uzlaboties, nevar izraisīt mazāk stingru šī pārkāpuma smaguma vērtējumu.

105 Tomēr kā atbildību mīkstinošs apstāklis jāņem vērā, pirmkārt, Itālijas Republikas sadarbība ar Komisijas dienestiem visā tiesvedības gaitā, otrkārt, progress, ko šī dalībvalsts panākusi sprieduma izpildē lietā C-85/13, treškārt, lielie ieguldījumi, kurus minētā dalībvalsts veikusi šī sprieduma izpildei, un, ceturtkārt, ārkārtas īpašā komisāra iecelšana šim nolūkam.

106 Otrām kārtām, runājot par pārkāpuma ilgumu, jāņem vērā laikposms no sprieduma, ar ko konstatēta pirmā pienākumu neizpilde, pasludināšanas dienas līdz brīdim, kurā Tiesa izvērtē faktus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 13. jūnijs, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana II), C-123/22, EU:C:2024:493, 126. punkts un tajā minētā judikatūra).

107 Šajā gadījumā dienā, kurā Tiesa izvērtē faktus, sprieduma neizpilde lietā C-85/13 turpinājās aptuveni vienpadsmit gadus, un tas ir pārmērīgi ilgs laiks, pat ja jāņem vērā būtisks vairākus gadus ilgušais laika posms, kas bija vajadzīgs, lai veiktu attiecīgos infrastruktūras darbus.

108 Trešām kārtām, runājot par attiecīgās dalībvalsts maksātspēju, Komisija saskaņā ar 2023. gada paziņojuma 3.4. un 4.2. punktu piedāvāja ņemt vērā šīs dalībvalsts iekšzemes kopproduktu (IKP) salīdzinājumā ar dalībvalstu vidējo IKP attiecībā uz divām trešdaļām no aprēķina, kā arī tās iedzīvotāju skaitu salīdzinājumā ar dalībvalstu vidējo iedzīvotāju skaitu kā demogrāfisko kritēriju attiecībā uz vienu trešdaļu no aprēķina.

109 Šajā ziņā no Tiesas nesenās judikatūras izriet, ka attiecīgās dalībvalsts maksātspējas noteikšana koeficienta "n" – kas norāda uz attiecīgās dalībvalsts maksātspēju salīdzinājumā ar citu dalībvalstu maksātspēju – aprēķina metodē nedrīkst ietvert demogrāfiska kritērija ņemšanu vērā saskaņā ar 2023. gada paziņojuma 3.4. un 4.2. punktā paredzēto kārtību (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 86. punkts).

110 Tādējādi, lai noteiktu Itālijas Republikas maksātspēju, jābalstās uz tās IKP kā noteicošo faktoru un jāņem vērā tā nesenās izmaiņas brīdī, kad Tiesa izvērtē faktus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 13. jūnijs, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana II), C-123/22, EU:C:2024:493, 131. punkts un tajā minētā judikatūra).

111 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus un tā kā Komisija nav noteikusi spēkā esošu kritēriju koeficienta "n", kas nosaka Itālijas Republikas maksātspēju, aprēķināšanai, naudas soda apmērs jānosaka, ņemot vērā šīs dalībvalsts vidējo IKP, kas aprēķināts par pēdējiem trim gadiem. Tiesa uzskata, ka, taisnīgi izvērtējot šīs lietas apstākļus, minētajai dalībvalstij uzliekamā naudas soda apmērs jānosaka 10 miljoni EUR.

– *Par kavējuma naudu*

112 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru kavējuma naudas noteikšana principā ir attaisnojama tikai tad, ja pienākumu neizpilde, kuras pamatā ir iepriekšējā sprieduma neizpilde, turpinās līdz faktisko apstākļu izskatīšanai Tiesā (spriedums, 2024. gada 13. jūnijs, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana II), C-123/22, EU:C:2024:493, 135. punkts un tajā minētā judikatūra).

113 Šajā gadījumā, kā izriet no šī sprieduma 96.–102. punkta, tiesas sēdes dienā pasākumi, kas vajadzīgi sprieduma izpildei lietā C-85/13, vēl pilnībā nebija veikti.

114 Šādos apstākļos kavējuma naudas samaksas piespriešana Itālijas Republikai ir atbilstošs finanšu līdzeklis, lai mudinātu šo dalībvalsti veikt vajadzīgos pasākumus, lai izbeigtu konstatēto pienākumu neizpildi un lai nodrošinātu sprieduma lietā C-85/13 pilnīgu izpildi.

115 Šajā ziņā saskaņā ar pastāvīgo judikatūru kavējuma nauda jānosaka atkarībā no pārliecināšanas pakāpes, kas nepieciešama, lai attiecīgā dalībvalsts mainītu savu rīcību un izbeigtu inkriminēto rīcību (spriedums, 2024. gada 13. jūnijs, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana II), C-123/22, EU:C:2024:493, 138. punkts un tajā minētā judikatūra).

116 Īstenojot rīcības brīvību šajā jomā, Tiesai minētā kavējuma nauda jānosaka tādējādi, lai tā būtu, pirmkārt, piemērota konkrētajos apstākļos un, otrkārt, samērīga ar konstatēto pienākumu neizpildi, kā arī ar attiecīgās dalībvalsts maksātspēju (spriedums, 2024. gada 13. jūnijs, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana II), C-123/22, EU:C:2024:493, 139. punkts un tajā minētā judikatūra).

117 Lai noteiktu kavējuma naudas apmēru, pamatkritēriji, kas jāņem vērā, lai nodrošinātu pēdējās minētās piespiedu iedarbību nolūkā panākt Savienības tiesību vienotu un efektīvu piemērošanu, principā ir pārkāpuma smagums, tā ilgums un attiecīgās dalībvalsts maksātspēja. Šo kritēriju piemērošanā īpaši jāņem vērā, kā attiecīgās dalībvalsts pienākumu neizpilde ietekmē privātās un sabiedrības intereses, kā arī tas, cik steidzami attiecīgajai dalībvalstij jāizpilda savi pienākumi (spriedums, 2024. gada 13. jūnijs, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana II), C-123/22, EU:C:2024:493, 141. punkts un tajā minētā judikatūra).

118 Runājot par šiem faktoriem, apstākļi, kas jāņem vērā, it īpaši izriet no šī sprieduma 96.–110. punktā ietvertā pamatojuma, kurš attiecas uz attiecīgā pārkāpuma smagumu un ilgumu, kā arī uz Itālijas Republikas maksātspēju.

119 Turklāt kā atbildību pastiprinošs apstāklis jāņem vērā tas, ka sprieduma lietā C-85/13 pilnīga izpilde saskaņā ar pēdējām norādēm, ko Itālijas Republika sniegusi iebildumu rakstā, notikšot tikai 2026. gadā, un tas ir līdzvērtīgs 26–28 gadu nokavējumam salīdzinājumā ar datumu, kad dalībvalstīm bija jānodrošina Direktīvas 91/271 4. un/vai 5. panta, kā arī 10. panta izpilde.

120 Bez tam Komisija Tiesai piedāvāja pakāpeniski samazināt kavējuma naudu atkarībā no progresa sprieduma lietā C-85/13 izpildē.

121 Šajā ziņā jāatgādina – pat ja, lai nodrošinātu Tiesas sprieduma pilnīgu izpildi, kavējuma nauda jāprasa pilnā apmērā līdz brīdim, kad dalībvalsts ir veikusi visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izbeigtu konstatēto pienākumu neizpildi, dažos īpašos gadījumos tomēr var paredzēt sankciju, kurā ir ņemts vērā iespējamais dalībvalsts panāktais progress pienākumu izpildē (spriedums, 2018. gada 31. maijs, Komisija/Itālija, C-251/17, EU:C:2018:358, 83. punkts un tajā minētā judikatūra).

122 Šajā gadījumā jākonstatē, ka pēc tam, kad bija panākta situācijas *Trappeto* aglomerācijā atbilstība pienākumiem, kas izriet no Direktīvas 91/271, to aglomerāciju c.e. skaits, kurās nav kanalizācijas un komunālo notekūdeņu attīrīšanas sistēmu, kas atbilst attiecīgajām šīs direktīvas tiesību normām, tiesas sēdes dienā bija 137 253.

123 Ņemot vērā visus šīs lietas apstākļus, Tiesa uzskata par piemērotu uzlikt degresīvu kavējuma naudu 75 000 EUR dienā.

124 Runājot par kavējuma naudas periodiskumu, tās degresīvā daļa atbilstoši Komisijas priekšlikumam tiek noteikta reizi pusgadā, ņemot vērā, ka pierādījumu par attiecīgo aglomerāciju situācijas atbilstību Direktīvai 91/271 iesniegšana un izvērtēšana var prasīt zināmu laiku, un lai ņemtu vērā iespējamo Itālijas Republikas panākto progresu. Tādējādi kopējā summa attiecībā uz katru no šiem laikposmiem būs jāsamazina par procentuālu daļu, kas atbilst proporcijai, kura veido to aglomerāciju c.e. skaitu, kurās kanalizācijas un komunālo notekūdeņu attīrīšanas sistēmas ir padarītas atbilstīgas spriedumam lietā C-85/13 (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 31. maijs, Komisija/Itālija, C-251/17, EU:C:2018:358, 87. punkts un tajā minētā judikatūra).

125 Tātad jāpiesprež Itālijas Republikai samaksāt Komisijai kavējuma naudu 13 687 500 EUR par sešu mēnešu kavēšanos to pasākumu veikšanā, kas vajadzīgi, lai izpildītu spriedumu lietā C-85/13, sākot no šī sprieduma pasludināšanas dienas līdz sprieduma pilnīgai izpildei lietā C-85/13, un kavējuma naudas faktiskais apmērs jāaprēķina katra sešu mēnešu laikposma beigās, kopējo summu par katru no šiem laikposmiem samazinot par procentuālu daļu, kas atbilst proporcijai,

kura veido to aglomerāciju c.e. skaitu, kuru kanalizācijas un komunālo notekūdeņu attīrīšanas sistēmas ir padarītas atbilstīgas spriedumam lietā C-85/13 attiecīgā laikposma beigās salīdzinājumā ar to aglomerāciju c.e. skaitu, kurās šī sprieduma pasludināšanas dienā nav šādu sistēmu.

Par tiesāšanās izdevumiem

126 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Itālijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai šis spriedums ir nelabvēlīgs, Itālijas Republikai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

1) **Neveikdama visus pasākumus, kas vajadzīgi 2014. gada 10. aprīļa sprieduma lietā Komisija/Itālija (C-85/13, EU:C:2014:251) izpildei, Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir saskaņā ar LESD 260. panta 1. punktu.**

2) **Piespriest Itālijas Republikai samaksāt Eiropas Komisijai naudas sodu 10 miljonus EUR.**

3) **Gadījumā, ja 1. punktā konstatētais pārkāpums turpinās šī sprieduma pasludināšanas dienā, Itālijas Republikai piespriest samaksāt Eiropas Komisijai kavējuma naudu 13 687 500 EUR par sešu mēnešu kavēšanos to pasākumu veikšanā, kas vajadzīgi, lai izpildītu 2014. gada 10. aprīļa spriedumu Komisija/Itālija (C-85/13, EU:C:2014:251), sākot no šī sprieduma pasludināšanas dienas līdz 2014. gada 10. aprīļa sprieduma Komisija/Itālija (C-85/13, EU:C:2014:251) pilnīgai izpildei, un kavējuma naudas faktiskais apmērs jāaprēķina katra sešu mēnešu laikposma beigās, kopējo summu, kas attiecas uz katru no šiem laikposmiem, samazinot par procentuālu daļu, kas atbilst proporcijai, kura veido to aglomerāciju cilvēka ekvivalenta skaitu, kuru kanalizācijas un komunālo notekūdeņu attīrīšanas sistēmas ir padarītas atbilstīgas 2014. gada 10. aprīļa spriedumam Komisija/Itālija (C-85/13, EU:C:2014:251) attiecīgā laikposma beigās salīdzinājumā ar to aglomerāciju cilvēka ekvivalenta skaitu, kurās šī sprieduma pasludināšanas dienā nav šādu sistēmu.**

4) **Itālijas Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]